

Szerkesztőség:

Battonya, Korona-út 739. házs. alatt, hova a lap szellemi részét illető minden közlemény küldendő.

Kéziratokat nem adunk vissza,

Bérmentetlen leveleket uem fogadunk el.

BATTONYA ÉS KÖRNYÉKE

TÁRSADALMI HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Kiadóhivatal:

Battonya, Korona-út 739. házs. alatt, hova a hirdetések és előfizetések küldendők.

Előfizetési-árak:

Egész évre . . . 8 kor.
Félévre 4 kor.
Negyedévre . . . 2 kor.
Egy hóra 70 fill.
Egyes szám ára 16 fill.

Hirdetések jutányosan közöltetnek.

I. évfolyam.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:
SZABÓ LAJOS.

4. szám.

A munkásokról a munkásoknak.

A napi sajtóban lépten-nyomon arról olvashatunk, hogy ma itt, holnap amott vagy az iparos, vagy a földmives munkások panaszkodnak rossz sorsuk miatt és a legtöbb esetben annak orvoslása végett már nem kérnek, hanem talán megunva a kérelmezést követelőleg lépnek fel, a mi által összeütközésbe jönnek az osztálytársadalmi léttel, a közrenddel. Lehet, megtörténhetett, hogy némely esetben igazuk is volt talán a munkaadók, s inkább azok alkalmazottjainak kapzsisága vagy rossz bánásmódja elkeserítette őket.

Am nem jól van ez úgy, egyesek hibája miatt nem lehet és nem szabad bárkinek sem a közrendet megzavarni s mi úgy érezzük, hogy a magyar munkás természete nem is hajlandó arra, ha csak nem a lelketlen és a saját önző céljait, hasznukat kereső, legtöbb esetben külföldről származó idegenek esábitó szavakkal meg nem mértelyezik az édes hazai levegőt.

Hála Istennek! nálunk Csanádvármegyében ilyen káros tünetek nincsenek, nem is mutatkoznak! bár az utóbbi évek rossz termése a kereset hiány kimerítette a nélkülözésben annyira megedzette népünket, hogy

türelmes várakozása, jobb sorsba vetett reménye valóban elősmérésre mélt.

Ezen állapotot huzamosabb idő óta figyelni vármegyénk kormánya is, és nemes szívük sugallatát köverve, lépéseket tettek az elősmert sanyaru helyzet lehető javítása végett; amely lépésnek áldásos következménye immár meglelt és azonnal foganatosításba vétetett.

A m. kir. belügyminiszterium 10000 koronát utalványozott a vármegye zönségének kölesönképen azon célból hogy abból az inségben szenvedő munkások pillanatnyi segélyben részesüljenek. A m. kir. földmivelésügyi miniszterium pedig 20000 koronát adományozott azon meghagyással, hogy az összeg a szükséghez képest néhány község munkássegély alapja közt osztassék szét, — figyelemmel községek házatlan zselléirenek lakás megélhetési viszonyaira.

Vármegyénk ifju, nemes ambíciókkal telt tetterős alispánja sietősen intézkedett az adott segélynek a kitűzött célra leendő rögtöni fordítása felhasználása iránt és ma már az államépítészeti hivatal is közegeinek utmutatása szerint az egész vármegye területén a munkások százait foglalkoztatja a kenye ret ad utmunkálattal.

Ámde mikor a hivatottak olyan szépen gondoskednek a munkásokról és megélhetésükről, nem szabad azoknak feledni, hogy a segély nem ingyen, hanem gondos munkáért és azért adatik, hogy magukat és családjukat otthon a házi tűahelynél a tázhelynél a szükségesekkel ellátják,

De bizony munkásaink egy része megfélekedzik azon isteni s emberi szeretet szállta köteleességéről.

Mert nem tagadható, szomoruan tapasztalt tény. körülmény, hogy munkásaink kifáradt szervezetükkel estendően nem hazafelé igyekeznek, hanem a hány pálinkás boltot, vagy depót találnak — ilyen pedig sok van, — mindenhova betérnek, így bizony kevés marad a marokban vagy a tarisznyában, hogy otthon a szegény édes anya, az éhező gyermekeket étellel és ruházattal ellása.

Ezuttal nem bocsátkozunk mélyebben a kérdés fejtegetésébe, mert szomorú tapasztalatunk az, hogy e kérdés mindig aktuális: tehát még e témára visszatérhetünk. hanem ez alkalommal kívánjuk, hogy minden munkás család-apa felfogná az ő magasztos apai köteleességét, ne saját én-jét, hanem családját tekintse elsőnek, akkor nem lesznek éhező gyermekek és szánk panaszra nem fakad.

TÁRCZA.

Petőfi.

Im, most még élénk emlékezetünkben van, hogy mily magasztos ünneppel tülte meg az egész ország a mult hóban a márcziust. Nagy nap a magyarok történetében s a nagy napon az akkori világ, 1848. év legnagyobb költőjéről mindenütt említés történik, ez a név, a melynek elhangzására minden magyar szív a legmélyén dobban meg: Petőfi. Fél század idő alatt immár eszmévé finomult név, mely ott ragyog a magyar szellem égboltozatának tetőpontján. Valóban rövidebb idő alatt, rövidebb uton alig jutott költő népszerűségének lépcsőfokain, mint Petőfi. — „Toldi“ írója, Arany János egy esápasra hódította meg a nemzetet, hiszen Petőfi is e műve megjelenése után így ír hozzá;

„Más csak levelenként kapja a borostyánt,
S neked rögtön egész koszorút kell adni“.

de Petőfiben a nagy titku természet ámuló szemünk elé, a maga titkos, emberi akarat által meg nem korlátozható, ki sem kutatható, kivételszerű teremtményét állítja. Emberi természetben volt meghatározva költői jelleme is. rendkívüli élete folyama által költői hire terjedése is.

Mintha valamely titkos prófécia hangja zengett volna lelkében, álmaiban, a mely a rövid

élet nyugtalan alkotásaira készte, mintha sorsát előre látná. („Egy gondolat bánt engemet.“ „Almaim.“)

Mert valami lázas nyugtalanság, mindig új ingerek, soha ki nem elégitett vágyak új forradalmi uralják e 26 év rövid futását. Az 1823-ik év első órájától ama július 31-iki délutánig, midőn a nehéz tusa szétszóró perczét után hiába várta vissza vezérkarába a nagy hadverő, — ha anyagi gondjaitól megszabadították is nyiladozó lelke tehetségei („Bolond Istók.“ „Halálom“ s más humoros versei), akk is. sőt csak akkor terjeszti ki, mindig erősödő karjait lelke két nagyságos hajtása — szabadság, szerelmes s csak akkő jött lelke hajójára a mélységes hullámokra, mik e két tenger, minden áldással, minden vészszel gazdag tenger hátán ragadján vala izzo lelkét.

Addig sem ismert pihenést sem teste. sem lelke, kecskeméti, szt. lőrinczi, pesti, majd selmeczi iskolás fia korában, atyja váratlan s rossz emberek csalásai által szenvedett anyagi tönkremenése, e mlatt s még inkább mivel fiának rossz hírét hallotta, gondjai elvonása csak olaj volt nyugtalansága tűzére; februári tél idején Pestre szökik, színészsze lessz, hiában veszi gondjai alá rokona, csak ujra barangol a hazában szerte szét s „veri tandem a balczombját kard, az az hogy panganét.“ Majd mikor színészi vágyai tovább ragadják Kecskemétre, onnan Pestre, Pozsonyba, küzdve kenyérért

küzdve lelke forrongó nagyságaival, szenvedve testben, lélekben mignem 44-ben Vörösmarty pártolása s versei kiadása, aztán Vahot Imre meghívás a Pesti Divatlap munkatársaul, végre nyugodtabb, anyagilag biztosítottabb helyzete, teremt vala számára, de nem csak, sőt elsőül érte el azt, hogy irodalmi munkássága tartotta el anyagilag.

És ezentul csak egy arányban kell vala fejlődni lelkének. Még egy sikertelen kísérlet végkép lemondott színészi ábrándjairól; — hogy „zimpruslombjai“, „Fellők“ s a lapokban szétszórt versei révén eljusson a nemzet szívéhez hogy elbájolja azzal a mélységes gyöngédséggel, majd megint aranyos humorral, miből lyrája egyik fele fakadt s elébe tárja a meg-rázó profétálást, esatakiáltása és emelkedő pró-léniáját, mit lelke másik fele, hazaszeretete sugalt. Küzdelmei után, miket harmadik, mély nyomokat hagyó szerelme Szeudrey J. lia bírhatásáig, mind jobban-jobban merül el a márcziusi napok előjelétől már megérintett hangulathullámzásba:

„Keblemen a szerelem
Virágokréttája,
Fejemen a hazaszeretet
Töviskoronája;
Igy lantomra majd megsebzett
Homlokom véreseppje hull,
Majd egy illatos levélke
Bokréttám virágibul.“

Iskolát a battonyai és szionda-basarági pusztáknak.

F. hó 17-én d. e. Battonya község tanácstermében az érdekelt birtokosság és a községi iskolaszék jelenlétében értekezlet tartatott a tanyai, illetve pusztai iskolák tárgyában. Az érdekelt birtokosság szép számmal jelent meg az értekezleten és az általános hangulatból ítélve, lelkesen fogták fel a szőnyegen forgó ügyet. Különösen kedvesen meglepő volt azon érdekltség, melyet a battonyai tanyai iskola felállítása körüli tárgyalásoknál tapasztaltunk.

Kiküldött tudósítónk az értekezletről következőkben számol be:

Hervay Kálmán főzolgabíró megnyitván az ülést, bejelenti, hogy nagyságos Groó Vilmos kir. tanácsos, tanfelügyelő ur, betegsége miatt az ülésen nem jelenhetett meg s ezt telefon útján ma reggel tudomására adta.

Fodor Manó jegyző előterjeszti, hogy Csanádmegye közigazgatási bizottsága a kir. tanfelügyelővel egyetemben elrendelve a tanyai iskolák felállítását, mert a statisztikai adatok szerint mintegy 6—700 gyermek, kik a puszták és tanyákon laknak, nem részesülnek oktatásban. Tanyai rendszertünk ugyan nem olyan, hogy azok között több iskolát felállithassunk, mert a tanyák igen messze vannak egymástól s a gazdák nem kötelezhetők arra, hogy cselédjeinek a gyermekét 4—5 kilométernyi távolságról kocsival vigye és hozzá az iskolából. Így tehát csak két tanyai iskola felállításáról van szó, még pedig egy a battonyai tanyákon, melyre legalkalmasabb volna a Purgly János és Verhovai Gyula-féle birtokok valamelyike, mert itt legsűrűbbek a tanyák s mint egy 120—130 tankönteles gyermeket adna az iskolának, a mint ezt a beszerzett adatok mutatják. Kéri a bir-

tokosságot tanácskozzanak a felett, miként lehetne az iskolát felállítani.

Verhovay Gyula szükségessnek látja az iskola létesítését és hozzá is járul ugyauannyival, mint eddig a községi és felekezeti iskol fentartásához hozzájárult, de oly kikötéssel, hogy az állami legyen, mert a tanyákon különböző nemzetiségű, különböző vallású szülők gyermekei fognak az iskolába járni s ebből kifolyólag nehogy vitális kérdésekre adjon később alkalmat. Azon ezer állami iskolából, melyet a magas kormány a közoktatásügyi ministeriummal együtt felállítani eihatózott, egyet a battonyai tanyákon állíttasson föl. A költséghez való hozzájárulást azonban csak oly feltétel mellett hajlandó beváltani, ha az érdekelt birtokosság felmentődik minden ily czímet viselő község vagy felekezet által kivetendő adók alól, mert egy rókáról két bört huzni nem lehet Hervay Kálmán ezen előterjesztésből kifolyólag tudomására adja az értekezletnek, hogy tanfelügyelőtől vett telefon értesítés alapján a birtokosság arra ne számítson, hogy a szóbanforgó tanyai iskolát az állam felállíttatná, legfeljebb a tanító fizetése körül remélhetni valami segélyt.

Purgly János hozzájárul a Verhovay indítványához, de ha már állami iskolát nem állíthatunk fel, állítsunk fel mi magunk egy iskolát. Én telket adok, iskolát építtetek, a tantermet felszerelem, egyedül a tanító fizetéséhez járuljon hozzá az érdekelt birtokosság a tankötelesek aránya szerint Kikötöm azonban, hogy „én fogadom fel a tanítót, én rendelkezem vele s bocsátom el.“ (Na hát ehhez nem kell kommentár.) Valamint azt is hangsúlyozom, hogy az eddig fizetett iskola adóktól a birtokosság Verhovay előterjesztése szerint felmentessék.

Verhovay Gyula örömmel üdvözliz az

indítványt, de hogy csak a tankötelezetek aránya szerint járuljon az érdekltség az iskola fentartásához, azt a üezetet nem fogadja el, hanem igen is, minden birtokos adóalapja szerint járuljon az iskola fentartásához, illetve a tanító fizetéséhez, mert ezt hozza magával a méltányosság, igazságosság és jogosság.

Fodor jegyző és Verhovay egyuttal felvilágosítják Purgly Jánost a tanító felett való rendelkezési jogáról.

Fodor István községi bíró szólalt fel ezután, hogy mi lesz azon kisbirtokosokkal, a kiknek földjük, tanyájuk azon kerületbe esik, hol ezen iskola felállítva lesz? Ezen kisbirtokosok a községben laknak, gyermekeiket itt járatják iskolába, ezek a községi és felekezeti iskola adókól nem menthetők fel, de azt nem lehet kívánni, hogy azért, mert talán ezen kisbirtokos cselédjének gyermeke azon iskolába jár, itt is, ott is megadóztassék?

Erre Verhovay felhossa, hogy nagyobb méltánytalanság a birtokosokkal szemben az, hogy ők fizetik a felekezeti és a politikai iskolák adóját, de azért a birtokokon levő gyermekek iskola nélkül vannak.

Az értekezlet ezután úgy a Verhovay, mint a Purgly János-féle indítványt elfogadta oly megjegyzéssel, hogy a legközelebb e tárgyban megtartandó ülésen a kir. tanfelügyelő is jelen legyen, mert addig érdemleges határozatot nem hozhatnak, és akkorra az érdekelt birtokosság már egy kész tervet fog bemutatni az iskola felépítése, fentartása és a tanító fizetésére vonatkozólag.

Tárgyaltatott ezután a „Szionda-Basarága“ pusztán felállítandó iskola ügye. Az érdeklődés itt már nem nyilatkozott meg úgy, mint az előbbeni iskolaügyénél.

Fodor Manó jegyző kifejtette, hogy

mindjobban foglalja el lelkét a már megérett földingás közelgő dobbanása, hogy a „Talpra magyar“-ral megnyissa sorát azoknak a felrázó, hatalmas énekeknek, miket nem az ajk penget a csaták hevében, de a mik csodálatos ujszülő erővel forrasztanak egybe apát és fiút, gyermeket és aggot amaz óriások harczába, melyet reménységgel, csüggedően, megvigasztalódva győz most a magyat, karddal, lanttal szolgált, harczott végig a költő is. Nem, nem végig, igaz, tán jó is volt, jobb volt, hogy azt a napot nem látta. Még csak annyi újabb ezen-vedés, hogy szülei sirján sirható ol könyeit s aztán, mintha megfutott pályájának ez volna legmértőbb folytatása, mint egy új Qurinis, eltűnik az élők zajgó árjából, harczmoraj közt, a desengés közt. Ott esik el a harc mezéjén a halállal, melyet kért Istentől. Az ősz hadvezér hiába várta kedvenc hadsegőde visszatér-tét. Talán Segesvár honvédvéráztatta sikkja rejti tetemét.

De a költőnek mi-degy E rövid ut vitta-n-vot ama diadalaupig, hol kezdődik annak nekristályosodása, a mi benne örök.

E rendkívüli emberi természet határozta meg Pető költői jellemét is. Mint lett volna alkalmas ez a vukászzerű izzó lélek fenségess nyugalommal állni meg azon a magaslatokon, honnan egy Homér művészi keze látézi csodás valommal tárgya felet istenek és emberek harca folyásának szálát, egy Arany rajzolja

Toldija és Lajosa történetét, a történetben olyimpsi nyugalommal, fenségben az emberi lélek nagy képének változatos színeit! S mint lett volna alkalmas ez a lélek arra, hogy mint Shakespeare, egy embervilág nagy törvényeit miket úgy ismer, mint Shakespeare, egy csirából kifejlődve, összeütközéseik megdöbbentő jövedékén át kísérje, midőn minden mi új fordul-lat, új tény gyanánt kerül szemé elé, lelke elé, új inger, minden új inger iránt fogékony lelkének, Így a nagy erő csak nagyot fog teremteni magából; Shakespeare lyrája nem kevésbé nagy, mint Hamletjei és Julins Caesarjai; de nagygyá őt a drámában tette a természet, miként Petőfit a lyrában, s Zöld Marczija Tigris és Hiénája nemcsak, sőt az Apostol. Salgó mindazokat a lépcsőfokokat jelzik, melyeken keresztül olvasó és költő egyaránt juthatnak a természet emez rendelkezésének megismeréséhez; melylyel ezeken a fokokon át vezetted kedvenceit valódi megnyilatkozása köréhez.

N-ha-néha, talán hányatott életének egy-egy napsugaras dombjáról nézve le, megcsendül lantjáról a leíró, elbeszélő, nyugodtabb hang; de lelke kincseit, minden hatás iránt érzékeny költői kedélye, lyrái megnyilatkozásaidau örzi a magyar szellem.

Valóban e kettő: lyrikus és magyar, teszük Petőfi költő egyéniségének tartalmát és formáját. Mig nem kezdjük közelről nézni az első

hatás szülte világot lelkünben, csak egy-ét érez-zünk: az érzést, mely felemel, megnagyobbít önmagunkat, mint minden hatás, a mi nagytól, széptől, igaztól ered; csak a nagyságot ére-zük, a mely lebilincsel, nem mint zsarnok ur de mint a mi lelkünkben lakozó rokon erő, bár kiesinyke erőt a hatalmas testyér; aztán mind tisztábban alakul ki e nagyság valódi lényege s a gazdag tartalmat e fogalom mutatja: lyrikus s a formát, — nemcsak; tartal-mat és formát magából kifejtő közös, végső gyökeret ez: magyar. S valóban úgy tetszik, e két elem közül melyik elsőbb, melyik nagyobb, meg sem mondhatja emberi ész.

Csak azt látjuk, hogy hosszú fejlődés eredménye ez az oly igen természetesnek látszó tény, hogy a nemzeti szellem lerázhatatlan vonásaival kell megjelenie a lélek minden alkotásának — mindenekfelett, a mi a nemzet legsajátosabb természetét van hivatva átadni koroknak és időknek: a költészetnek. A mi igaz van a költő mély pillantásában:

Művész hazája széles e világ . . .

A költőnek csak egy hazát adott végzeté az épen a történelem tanúsága által ama tényről nyeri nagyobb erejét, hogy Angliában Shakespeare s Milton minden dicsőségénél köze-lebb áll az angol nemzeti szívhez, a „skót pa-raszt“-nak, Burusnak egyszerű verse — s Zala-n futásánál, a kievi csatánál, Bajza és Köls-sey egyetemes emberi érzéseivel nagyobb, tiszt-

miután Szionda-Basarága csatolt puszta, a népiskola törvények értelmében köteles 5 % adózás mellett az iskolát felállítani. Ha ezen 5 % nem volna elegendő, ugyóttadó kivételével kell a többi költséget megszerezni és ezen póttadó azon érdekelt birtokosokra vetendő ki, kiknek érdekében az iskola felállított. Kévi a jelenlevő birtokosokat, adjanak valami módot, módozatot, talán helyet — esetleg pénzért, vagy ajándékba — ahol az iskola felállítható legyen a birtokok valamelyik góczpontján, hogy gyermekek könnyen hozzáférhessenek.

Steiner Jakab szólalt fel ezután. Én nem adok helyet, én nem adok semmit. én nem nagylelkűsködöm! (Ki kérte?) Mi nyujtsunk módozatot? tudom is én mi az a módozat, a pénzünk kell, az az a módozat. Én az 5% felül nem adok semmit.

A birtokosság bizony nem nagyon ajánkozott arra, hogy a népnevelésnek hajlékot adjon, no de azért lesz valahol egy kis zug, ahol az iskolát felelthetik, ha másutt nem, hát a „gulya járáson.“ Van ott a városnak földje, majd kihat belőle egy darabot. Nem kell ahhoz nagylelkűség, csak egy kis jóakarát, s a basarági béresgyerekek is megtanulják az „a b, ab“ot, meg a 2-szer 2-öt.“

Értekezlet

A „Hangya“ szövetkezet megalakításáról.

Alig néhány nap előtt hangzott el Battonyán a szó; alakítsunk „Hangya“ félé szövetkezetet, máris elmondhatjuk, hogy az „ige testté válik.“

Nem hittük, hogy az évekkel ezelőtt Battonyán fenállott keresztény szövetkezetnek káros kihatású bukása után a most felvetett eszme visszhangra találjon.

Azonban a ma egy hete a városháza nagyterében megtartott értekezlet az

ellenkezőt és azt bizonyítja: hogy népünkben meg van a takarékosra való hajlandóság. csak ennek megfelelő hasznos irányítása, állandó élénkségen tartása szükséges,

Az értekezleten több százan százan főképp a kis gazdák és a zsellérek vettek részt, a honoratiorok, kereskedők és iparosok közül alig néhányan és talán némileg a kíváncsiság ösztönétől is vezérelve.

A kitézött időben pontban délután 4 órakor Marton Lajos megyei utbiztos, mint a ki az egybehívást teljesítette, megnyitva az értekezletet és Korelnök, korjegyző választására hívja fel. Korelnöknek Baksa Béla községi jegyző, korjegyzőnek Petovics György fősolgabírsági irnok kiáltattak ki.

Korelnök elfoglalja az elnöki széket és Marton Lajost, mint tervező-egybehívót, felkéri az ügy megismertetésére.

Marton Lajos üdvözlö az ő egyszerű meghívására egybegyűlt szép számú közönséget, ösmertett a szövetkezet céljait, hogy hangya szorgalommal, egyesült erővel, garast-garasra téve, forintot, forinthez adva, még a legszegényebb ember is a kibocsátandó részvényekben egy kis tótkét gyűjthet magának, míg a mellett milyen olcsón szerezhetjük be mindennapi házi szükségleteinket; ezzel szemben feltárni igyekeznek s élénk népies modorban néha kissé éles hangon ösmerteti a battonyai állapot tarthatatlanságát, hogy míg a kereskedők alig néhány év alatt nagy vagyona tehetnek és tesznek szert a fogyasztó közönség filéreivel, drága perczentes forintjaival járul ahhoz és kap érteke minőség és mennyiség tekintetében meg nem felelő árut. Kijelenti, miszerint a szövetkezetnek nem célja faji, vallási vagy nemzeti harcot éleszteni, azt térjeszteni, hanem célja az, hogy a kézzelfogható kizsákmányolás ellen tömörülve, önerőkből védjük meg magunkat. Felhív mindenkit, hogy a kinek észrevétele vagy aggálya van a szövetkezet célja, eszközei, s kivehetőségeire nézve, azt már most nyíltan adja elő.

Rögtön szót emel Hapák János kiérdemült iparos és bár ő már nem foglalkozik iparával aggályai van, hogy ha

szövetkezet kész iparcikkok elárúsításával is foglalkozik: Battonya közönségnek iparos osztályát veszélyezteti, a most fejlődésnek indult ipart elnyomja kimondandónak tartaná tehát, hogy a szövetkezet csak a házi szükségletekhez tartozó különösen a háztartásbeli élelmi cikkek elárúsításával foglalkozék. — Előadó Marton Lajos felvilágosítja, hogy a szövetkezet nem foglalkozik kész ipar-termékek elárúsításával hanem az iparosoknak készítményeik előállításához szükséges anyagok beszerzését közvetíti. Megjegyzendőnek tartja hogy a szövetkezetnek boltjából csak tagok vásárolhatnak, továbbá, hogy a most kibocsátandó ívek aláírása nem kötelező, az alakulásig bárki is visszaléphet, nem tartozik részvényes lenni.

Korelnök melegen pártolja a jelen szövetkezeti eszmét, a volt keresztény szövetkezetnél tévedésbe ejtés követte — tett el; jelenleg garantiát lát és talál a központi igazgatóságban helyt foglaló elismert nagynevű s gazdag vagyonos szakférfiak, nagybirtokosok vezetésében és főképen az állami felügyeletben. Ez a szövetkezet összefüggésben áll a tervezett gabona-szövetkezettel, azért a földesgazdák pártfogásába ajánlja. Ragadjuk ki tehát magunkat — mond — az elposványodott állapotból.

Hapák János annak igazolásul, hogy a szövetkezésben milyen nagy erő rejlik, hivatkozik a battonyai önszegélyző egyesületre, a melyet pár évtizeddel ezelőtt ő teremtett meg; az a fő, hogy a helyi igazgatóságban nemcsak vagyonos, hanem kötelességtudó, a dolguk után szorgoskodó s ne jóhiszemű tagok választassanak be, akkor nem fognak a keresztény szövetkezet sorsára jutni. Ugy ő, mint Bertók István iparos konkrét eseteket hoznak fel, hogy milyen árut és mennyivel olcsóbban lehet beszerezni a szövetkezetnél, mint a battonyai üzletekben.

Végül Kasza József, a battonyai önszegélyző egyesület könyvvezetője szakszerűen beszél a szövetkezet feladatáról horderejéről, az u. n. „kartell“ szerződések nyomasztó, káros hatásáról; a jelen mozgalomhoz őszinte meggyőződésből csatlakozik s ahhoz másokat is

több az emberi ezekben az alkotásokban, mikben a mi nagy magyar is egyuttal.

S e gazdag tartalom szerzőségében végig ehet kísérrni annak 2 vezető szálnak futását, mit a költő maga, lelke legközvetlenebb s erőben és mélységben minden mást uraló érzés megtestesülése gyanánt ír vala vezérigéül maga elé:

Szabadság, szerelem

E kettő kell nekem . . .

Hiszzen igaz, költő egyénisége, a természetű a leggazdagabban felruházott líra egyénisége átalakító tűzéből minden hatás, a mi csak változatos életéből, az emberi élet, s mindenekfelett az emberi szív titkos törvényeit jól ismerő lelke csapongásaiból megérintette, dallá olvadt ezen transformató alatt; de mint gyöngéd ropkány a sudár tölgy mellett, ugy fűződnek e két kimagasló érzés — több is; e két szenvedély élőfájához, ott állván egyenlő nagy értékben a költő világában:

Szerelmemért fölládozom

Az életet,

Szabadságért fölládozom

Szerelmemet.

Valóban a Cyprus lombok, miket Etelka sárjára ültetett, tiszta mélyvonzalma a későn megismert leánya iránt, az ifjui, mindent uraló bánat sugalta költemények aztán a férfiasabb, tisztultabb érzés gyémántszemei, majd Szendrey Juliához intézett költeményeinek gyöngéd; szerető, mélységes tiszta hangja, mind, mind éppoly magukon hordózzák hatása, nagysága min-

de vonásait, mint hazafias, a szabadság szert tüzétől áthatott költeményei s e kettő közt változatos búvájos gyűjteménye dalainak, miket benne és kivülte kelte hatások fakasztának.

Mert nincs hatás, mi ne volna elég erős lantját zengésbe hozni. A nagy Alföld — s Petőfiének köszönhetjük az Alföld fölfedezését a költészet számára — s a „zordon kárpátoknak fenyesekkel vadregényes tája,“ „a Tisza“ — egy eltűnő kép, mihez lelke egy-egy érzéshet egy dalt fűz, aztán a lélek világában, barátság szű ői szeretete gyöngéd anyja iránt humoros színezetű, ha atyjáról énekel gyűlölet, harag, részvét, lekesedés; mindez, s minden mi lelkét érinti, dallá olvad érzékeny, sőt ingerlékeny kedélye titkos műhelyében. Nem arra való e titkos műhely, hogy átsimítsa a benyomást: ragadó tűz árja hőmpölyög végig korlátlanul az érzések hullámain, hogy épen korlátlanul s e korlátlanág egész áldásával: a közvetlenség, redetülégg jobb szóval: a teremtő őszinteség melegével szóljon ugy, hogy nem tudjak bár, hogyan, miként, de valahogy ugy édes mienknek, vérünkbe vérnek érezzük: nem ugy jár tán a mi gondolatunk szárnya s mégis a mi oly anynyira tükéletesen Petőfi, oly anynyira a mienk is, hogy semmi sincs, mi meggátolná e nagy jellemmel való mély egyesülésünket

Bizonnyal, a titok kulcsa a Petőfi esodálatos, teremtő diadalra hívott erővel felruházott közvetlenségében, őszinteségében van. De párosulva azzal, mit költői természete másik elemül látunk: magyarossággal. Igaz, elválaszt-

hatlan e kettő, mert mi nem egy általános emberi életet élünk, de egy nemzeti lét természetét által van meghatározva a mi egyéni természetünkben részünkbe jutott emberi is s különös volna az ha Petőfi esodás közvetlensége nem a magyar szelleme ruháiban jelent volna meg. Azért magyar minden érzés, szellemforma. Nem is csak az ütemes verselésben nyilvánuló forma; de az a szóba önthetetlen, annál tisztábban érezhető mez, a melyben előtűnk áll az az egész nagyságos költői rendkívüli emberi egyéniség. Fenséges ő akkor, mikor az ábrándok szelid hullámain rina atózzik; fenséges akkor, mikor szilaj lelke mint egy üstökös száguld vihar által felkorbácsolt tenger hajjai felett es fenséges akkor, mikor a „Világszabadság“ zászlója a vágyik:

Ott essék el én a harez mezején stb.

Ott esett el, Lantjának hurjai ott szakadtak ketté. De dalai nem szállottak vele az ismeretlen sirba, azok betöltöttek azóta egy világot. Petőfi emléke él és élni fog a magyar nép kebelében. Dalait dalolja a nép, olvassa a vágyteli ifjuság, gyönyörködik benne az érettkorú férfiú, mert Petőfi igazan magyar költészet a nemzet szelleméből fakadt s mindig élni fog, míg a magyar szellem urakodik e hazában, melyért küzdve, karidat kezében esett el.

Petőfi emlékezete mindajánunk szívében elhervadatlannal, mint az a koszoru, melyet nemzete sohasem adott senkinek méltóbban, mint neki, a melyet a nemzeti genusz számára az ő szelleme egy világtól hódított meg. Ne várjuk őt vissza, csillag ő már régen!

buzdítóan felhív, — Ezek után korel-
nök indítványa:

„mondja ki a jelen értekezlet, hogy a
„Hangya“ szövetkezet célját elfogadja
azt Battonyán szervezni akarja mi cél-
ból 10 koronás értékű rész-jegyzetere
alírási íveket bocsát ki a további teen-
dőkkel, az alakulás előkészítésével a
jelen értekezlet vezetőit megbizva“ egy-
hangulag elfogadtatott, miután a közön-
ség széteszlott, künn még tovább is
kisebb csoportokban folytatva az esz-
mezerét. — Az előadottakhoz hozzá-
tes-zük, miszerint a röktön kibocsátott
ívet több mint százan azonnal aláírták
ebből és a hangélatokból ítélve a szövet-
kezet megalakulása már most biztosra
vehető. Azonban bár a szövetkezettől
nem zárkozunk el, sőt üdvösnék véljük
részünkről sajnos elbánásnak tartjuk mel-
lözhető lett volna, hogy egyik társadal-
mi osztályunk: a kereskedők üzleti szel-
leme olyan rikitó színben lón lefestve
a felhozott és meghatározott összegben
előállított konkrét esetek némelyikét
pedig kötve hisszük; és épen mikor
azon érve forgott feun hogy az egye-
sülésben van az erő: egy manapság vi-
rágzó intézetnek előnyös állapotái bárki
részéről is maga magának tulajdonítani
hivalkodás s hisszük is, hogy a szóló
csak csak szenvedélyből és nem meg-
győződésből mondta.

Thalia Battonyán.

Halasy Béla társulatával e hó 15-én
kedden mutatkozott be a battonyai köz-
zönségnek. A társulat minden tekintet-
ben a várakozásnak teljesen megfelelt;
mert tekintetbe véve azon körülményt
hogy a társulat ujjonnan alakulva, egy-
más sátékát, és szokásaikat nem ismer-
ve, legelőször játszottak együtt, te-
jesen kifogástalan és korrekt előadásokat
produkál. Egész határozottan mondha-
juk hogy élvezetesebb előadásokat na-
gyobb vidéki városok színpadjai sem
képesek nyújtani, s mégis megfoghatat-
lan hogy Battonyán hol az intelligencia
ugz a városban mint a közeli birtoko-
kon igen szép számmal képviselve van
teljesen négligálja a színházba járást
s egy ily nagy helyen nem keps a
társulat tiz előadást lejátszani. Csodá-
latra méltó és szomorú állapot az hol
a magyarság hetvenöt százalékkal, kép-
viselve van, nem pártolják a magyar
művészetet mit kívánjunk akkor, Árva,
Liptó és Trencsénymegyei közönségtől,
akik bár tulnyomó részben idegenajku-
ak, mégis jobban pártolják és lelkesed-
nek a magyar művészet iránt.

Megtörtént az is hogy daczára Batto-
nyán már évek óta nem volt rendes
színtársulat, mégis a esütörtök este hir-
detett Lili előadását, a mely csak a
harmadik előadás lett vplua megtartani
nem akarták, mivel nyolcz órákor a
színházban még egy lélek sdm volt, de
ez igazgató azon néhány lelkes család-
nak kérésére, kik rendes pártelr a mű-
vészetnek, az előadást mégis megtar-
totta.

Az igazgató minden lehetőt megtesz,
arra nézve, hogy minél élvezetesebb és
művészi színvonalon álló s kerekded
előadásokat produkáljon, hogy a közön-
ség műzítésének és igényeinek eleget
tegyen. A legújabb darabokat adja elő-
adásul, melyek itt még teljesen ismer-
edlenek a közönség előtt.

Beméljük, hogy a battonyai és kör-
nyékbeli közönség, a kinek szívében a
művészet iránti lelkes rajongás és sze-
retet örök mécsként lobog, nem fogja
hagyni, hogy egy derék magyar színtár-
sulat, a kinek magyar közönség között

mostoha gyermek legyen s nélkülözések
közepette arra sem legyen képes, hogy
tiz-tizenöt előadásos műsorát lejátszhassa,
s kénytelenek legyenek a legszomorubb
emlékekkel városunkat elhagyni.

Az első előadás kedden volt; Körézi
3 felvonásos énekes bohózata, a Pri-
ma donna került színre közepes ház
előtt. Az előadás könyvedén, simán folyt le,
a rendezés kifogástalan volt. Halasy Béla
(Czinczár Kajetán) személyesítette nagy
sikerrel, kitűnő a akitást produkált, a má-
zodik felvonás nőijelenetében frapans ha-
tást ért el, falrengető tapsviharral fogadta
a közönség s mind végig jól mulatott hu-
moros játékán. — H. Serfözy Etel (Ma-
rietta primadonnái) játszotta, kitűnő volt
ebben a szerepben sikkes, rutinnirozott
játéka s remekül énekel, kupléi sűrű tap-
sokkal lett jutalmazva. Nagyon jól játszott
Júliászné Pajar Agnes az aradi színház
tagja, ki mint vendég lépett fel (Veroni-
ka) szerepében, nagy hatást ért el játéka-
val kitűnően illusztrálva az anyósokat.
Jók voltak Homokay Gabriella, mint Anna,
Solti Vilma (Flóra), kit még nem volt al-
kalmunk nagyobb szerepben látni, de már
is konstatálhatjuk, hogy ügyes és nagyon
csinos színpadi alak. — Nagy János, mint
(Fellegi Arthur) szintén elegáns, fess alak
és szép fiukifogástalanul creálta meg kis
szerepét. — Kiemelendő Deák Gyula,
mint Zóua Titusz, ügyes, tehetséges fia-
tal színésznek mutatkozik. Mátrai (Kocsár
János), Kovács Sándor, mint Gábor, Szé-
násy György, mint Trillay, Somogyi Fri-
gyes, mint Csabay jók voltak. Gáspár Etel
mint Czenczy szobalány hűen reprodukálta
a szobaczcizusokat.

Szerdán este második előadásul
Guhí és Rakosi kitűnő vígjátéka, a Sas-
ok került színre. Az est hőse Szenásy
György volt. (Förny Gábor) szerepében
mutatkozott be s rögtön megnyervén ja-
vára a közönsége. Temperamentumos,
szép orgánummal rendelkező színpadi alak,
de rekasar megjátszotta sz-
repét. Homokay Gabriella (Lenke) szerep-
ben a színpadon ügyesen forgolódo színész-
nőnek bizonyult. — Mesés alak volt Ha-
lasy, mint (Sas Barnabás), vén rue szere-
pében utolérhetetlen alakíást produkált.
Jók voltak: Deák Gyula, mint rajzoló.
Nagy János, mint Sas Viktor, Mátrai mint
Sas Ferencz. stb. Az előadás rendezve, si-
mán folyt le.

A esütörtöki harmadik előadásról (Lili
operett), és a szombaton színrekerült „3
pár cipő“ énekes bohózatról jövő szá-
munkban emlékezünk még. Ma vasárnap
színre kerül a „Csókon szerzett völegény“
ez. énekes vígjáték. Kedden a „Bor“
falusi történet. Előkészületen: Tartalékos
férj, Kis szökevény, Böregér, Mozgó
fénykép k Ocskay brigadéros. L. A.

HIREK.

— Tisztelt előfizetőinkhez! Felkérjük
t. előfizetőinket és azon t. olvasóinkat. a
kiknek b. címére lapunkat megküldöttük
hogy az előfizetési díjat, vagy nem tetszés
esetén lapunkat be-, illetve visszaküldeni
szíveskedjenek.

— Hymen hírek Battonya és környéke,
több vármegyei előkelő családjaihoz rokonság-
ban álló gyergyószentmiklósi özvegy Körér Bé-
láné, született bajcei Beliczey Izabella gyulai
birtokosnő kedves és nagyműveltségű leányai
Mariannet, eljegyezte- hlupka-helmecei Farkas
Lajos gyulai kir. folyammérnök. — Zilahy
Kalmán a csak mostanában közmegeledésre
kinyezett battonyai m. kir. péstamester elje-
gezte Nagy Blanka kisasszonyt, a szép, és
előzékeny bánásmóderáért köztisztületben álló
battonyai póstahivatali kiadónt. Géatulálunk!

— Gyula napja. F. hó 12-én volt Gyula
napja, itteni közletünk több elő kelő társadalmi
állásu alakja névnapja alkajmából méhő ün-
neplésben részesült. Az országgyűlési függet-
lenségt párt kimagasló tagja Justh Gyula.
Makó város országgyűlési képviselője, néhány

napra hazajött tornyai birtokára pihenés végett
de édes örömben voltak a felett, a tornyai és a
környékbeli számos jó barátok és tisztelők,
hogy jókivánataikat a szeretett képviselőnek szá-
melyesgn átádhatták, kifejrhették. Még többen
igen sokan tették azt irásban, úgy táviratilag
nem feledkezve meg a széke-fővárosi jó barátok
és egyesületek sem. — A hírlapírói életnek
nem régebben még éles tollu aajnoka Verho-
vay Gyula, volt országgyűlési képviselő, most
battonyai birtokos is napokon át tartott ünne-
pésben részesült puszta vendégszerető lakásán,
a hnl vig lakoma mellett sok szép felköszöntő
hangzot, el, Nemkülönb Prokopp Gyulát, a
keremesi uradalom igazgatója nagyszámu ba-
zétai s tisztelői keresték fel és halmozták ni
kivánalmaikkal. De nem feledkszzünk meg
Bánffy Gyula battonyai köz- és váltóüggyvéd-
ről sém; a jó Gyula bácsit mindenki melegséggel
üdvözölte.

Lapunk túlszűfoltása miatt többi hireinket, tu-
dósításainkat nem kösölhetjük, még ezen a héten
külön kiadásba fogjuk azt megtenni.

245/1902 vh. szám.

Árverési hirdetmény.

Aululirott kiküldött végrehajtó az 1881. évi
LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhiré
eszi, hogy a battonyai kir. törvénysszék 1901
V 913 számú végzése által Dr. Bock Robert
végrehajtó járára, lak. Battonyán, végvuhajtást
szenvedett Kálló József ellen lak. Kevermesen
127 kor. tőke envk 1901 évi augusztus hó 1
napjától számítandó 6 százalék kamatait és
eddig összesen 34 kor. 48 fl. perköltés köve-
telés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás
alkalmával Kálló Józsefnél bíróság felülfoglalt
1230 kor. becsült 3 ló, 4 csikó, 1 tehen, 1
borju, répa vágó, igás kocsi és 80 nm. esőves
tengeriből álló ingóság nyilvános árverés után
eladatnak.

Mely árverésnek 1901. V. 903/2. sz. kívül
dést rendelő végzése folytán a helyszínen vagyis
Kevermesen Kálló Józsefnél leendő eszközzésére
1902.-ik évi április hó 25-ik napjának d. u.
3 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni
szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak
meg. hogy az érintett ingóságok ezen árverésen
— az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §-a értelm-
ben — a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is
eladatni fog.

Az 1881. évi LX. t.-cz. 111. §-a értelmében
kik az árvereltetni rendelt ingóságok vételára-
ból a végrehajtató követel sőt megelőző kielé-
títéshez tartanak jogot, amennyiben részükre a
foglalás kórábban eszközöltetett, a végrehajtási
iratokból ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentés-
iket az árverés megkezdéseig alulrottnál egy
példányban irásban beadni vagy pedig szóval
bejelenteni tartoznak. — Végre kötelesek bérb-
be vagy has.ónbérbeadók az 1881. évi LX.
t.-cz. 112. §-a értelmében azon követelés ösz-
szegét, melyre nézve törvényes zálogjogot igé-
nyelnek, az árverés megkezdéseig alulrottnál
bejelenteni.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881.
évi LX. t.-cz. 108. §-ában megállapított felté-
telek szerint lesz kifizetendő,

Kelt Battonyán 1902 évi április 9-én.

Gróff Károly, kir. jb. végreh.

269.—1902.vh. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulirott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX.
t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirre teszi,
hogy a battonyai kir. bíróság, V. 894/901. számú
végzése által a battonyai takarékpénztár végrehaj-
tató járára, lak. Battonyán, végrehajtást szenvedett
Almási Antal, Almási János és Lévai Agnes ellen,
lak. Kisiratoson 95 kor. tőke, ennek 1901. évi ok-
tóber hó 8. napjától számítandó 6 százalékos kama-
tai és eddig összesen 61 kor. 01 fl. perköltés kö-
vetelés és jár. erejéig elrendelt kielégítési végre-
hajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 783 kor.-ra
becsült házi butorok, 1 buzás hambár, 2 ló, 2 csikó
1 tehen és gazdasági eszközökből álló ingóságok
nyilvános árverés átján eladatnak.

Mely árverésnek a V. 894/2. sz. kiküldést ren-
delő végzés folytán a helyszínen vagyis Kisiratoson
Almási János lakásán leendő eszközzésére 1902-ik
évi május hó 3. napjának d. u. 3 órája kitűztetik és
ahhoz venni szándékozók ezennel oly megjegyzés-
sel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen
árverésen — az 1881. LX. t.-cz. 107. §-a értelmében
a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fog adatni.

Az 1881. évi LX. t.-cz. 111. §-a értelmében, kik
az árvereltetni rendelt ingóságok vételárából meg-
előző kielégítéshez tartanak jogot, amennyiben az,
hogy részükre a foglalás kórábban eszközöltetett
volna, a végrehajtási iratokból ki nem tűnik, elsőb-
bségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alul-
irotnál irásban beadni vagy pedig szóval bejelen-
teni tartoznak. — Végre kötelesek bérb-
be vagy haszonbérbe adók az 1881. évi LX. t.-cz. 112. §-a
értelmében azon követelés összegét, melyre nézve
törvényes zálogjogot igényelnek, az árverés meg-
kezdéseig alulrottnál bejelenteni.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881.
évi LX. t.-cz. 108. §-ában megállapított feltételek sze-
rint lesz kifizetendő.

Kelt Battonyán, 1902. április hó 12.

Gróff Károly, kir. jb. végreh.